

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

PODSTAWA PRAWNA

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r.,

Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

Ustawa z dnia 11 września 2015r. o zmianie ustawy o systemie oświaty.

Rozporządzenie MENiS z dnia 31. 01. 2002r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół: „Obowiązkiem szkół jest tworzenie programu wychowawczego i profilaktyki dostosowanego do potrzeb rozwojowych uczniów”

Rozporządzenie MENiS z dnia 23. 12. 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół: „Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez program profilaktyki, który opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane na uczniów, nauczycieli i rodziców”

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 marca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczególnych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18.08.2015r. w sprawie zakresu form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

Profilaktyka ogólnie rozumiana jest jako:

- eliminacja lub redukcja czynników ryzyka- chronienie człowieka w rozwoju przed zagrożeniem i reagowaniem na nie
- wzmacnianie czynników chroniących – wspieranie prawidłowego zdrowego rozwoju każdego ucznia

Szkolny program profilaktyczny jest to projekt systemowych rozwiązań w środowisku szkolnym, który uzupełnia wychowanie i ukierunkowuje je na:

- wspomaganie ucznia w radzeniu sobie z trudnościami, jakie zagrażają jego rozwojowi
- ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka
- inicjowanie i wspomaganie czynników chroniących

Część I - Założenia teoretyczne programu.

Wychowanie a profilaktyka.

Celem wychowania jest wszechstronnie dojrzały człowiek. Celem profilaktyki jest wspomaganie wychowania. Wychowanie pełni rolę nadrzędną nadającą sens działaniom profilaktycznym. Profilaktyka nabiera sensu w kontekście wychowania i jest z nim nierozzerwalnie związana.

Szkolny program profilaktyki nie stanowi odrębnego niezależnego obszaru działań szkoły, pełni rolę uzupełniającą i kompensującą wobec wychowawczego programu.

Działalność profilaktyczna w szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

- Profilaktyka uniwersalna – wspieranie uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia
- Profilaktyka selektywna- wspieranie uczniów narażonych na rozwój zachowań ryzykownych
- Profilaktyka wskazująca – wspieranie uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy zażywania środków i substancji psychoaktywnych lub występowania zachowań ryzykownych.

Realizacja szkolnego programu profilaktyki, poprzez działania psychoedukacyjne oraz podstawowe strategie profilaktyczne ma za zadanie przeciwdziałać szkodliwemu zjawiskom społecznym, zdiagnozowanym w środowisku szkolnym.

Część II – Diagnoza problemu

Problem został zdiagnozowany na podstawie:

- obserwacji zachowań uczniów
- informacji od nauczycieli, pedagoga, psychologa szkolnego
- informacji od rodziców
- informacji od uczniów
- informacji od instytucji lokalnych- MOPS, Sąd Rodzinny, Policja, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PROBLEM – w wyniku prowadzonej na bieżąco diagnozy środowiska szkolnego wyodrębniono następujące problemy:

- agresja i przemoc w szkole, w tym cyberprzemoc
- zagrożenie uzależnieniem od środków psychoaktywnych, w tym dopalaczy
- uzależnienia od komputera
- lekceważenie obowiązków szkolnych
- aroganckie i niestosowne zachowania wobec nauczycieli i personelu szkolnego

Metodą określającą stopień natężenia problemu przemocy to konsultacje i wywiad z nauczycielami i rodzicami, obserwacja, ankieta, analiza dokumentacji szkolnej.

Na podstawie diagnozy problemów wyodrębniono **czynniki ryzyka**, które należy minimalizować:

- związane z sytuacją rodzinną – niewłaściwe postawy rodzicielskie, trudna sytuacja materialna, środowisko społeczne promujące negatywne wzorce zachowań
- związane z grupą rówieśniczą – presja grupy, kontakt z grupami, w których obowiązują normy i zasady nieakceptowane społecznie, podatność na wpływy
- związane ze szkołą – kłopoty w nauce, wagary, brak motywacji do nauki
- związane z osobowością – niska samoocena, problemy emocjonalne, poczucie odrzucenia, brak umiejętności radzenia sobie z sytuacjami trudnymi.

Adekwatnie do czynników ryzyka wyodrębniono **czynniki chroniące**, które należy wzmacniać:

- związane z sytuacją rodzinną – konsekwencja w działaniach wychowawczych, rodzina przekazująca właściwe wartości, prawidłowa pozycja dziecka w rodzinie, wspierający rodzice, zainteresowani dzieckiem
- związane z grupą rówieśniczą – świadomość zagrożeń społecznych, umiejętność odpiernania presji, przynależność do grupy o pozytywnym charakterze, wolontariat.
- związane ze szkołą – życzliwi, wspierający nauczyciele, sprawiedliwe motywujące ocenianie, bogata oferta zajęć pozalekcyjnych, ciekawe urozmaicone lekcje, poczucie bezpieczeństwa w szkole.
- związane z osobowością – poczucie własnej wartości, umiejętność radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, pasje i zainteresowania.

Część III – Cele szkolnego programu profilaktyki.

Cel główny

- zapobieganie, ograniczenie lub całkowite wyeliminowanie zjawiska przemocy w szkole, profilaktyka uzależnień oraz propagowanie zdrowego stylu życia i higieny psychicznej

Cele szczegółowe

- kształtowanie u dzieci i młodzieży umiejętności interpersonalnych, postawy asertywnej (umiejętność radzenia sobie z presją społeczną), skutecznej komunikacji, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z emocjami takimi jak gniew, złość, wrogość,
- promocja pozytywnych wartości wśród uczniów
- uczenie zachowań dotyczących kultury życia codziennego
- wzmocnienie poczucia własnej wartości wśród uczniów
- wyposażenie uczniów w podstawową wiedzę w zakresie zagrożenia uzależnieniami
- podnoszenie świadomości prozdrowotnej

Część IV – Założenia programu

- I. Objęcie działaniami profilaktycznymi i edukacyjnymi uczniów oraz dostarczenie im doświadczeń wywołujących zmianę dotychczasowych zachowań
- II. Objęcie działaniami profilaktycznymi rodziców, wypracowanie metod zaradczych
- III. Objęcie działaniami profilaktycznymi nauczycieli, dostarczanie informacji na temat agresji i przemocy, wspólne i aktywne szukanie nowych form pracy z grupą i indywidualnie z uczniem
- IV. Indywidualne rozmowy terapeutyczne z uczniami, prowadzone przez psychologa i pedagoga szkolnego.

FORMY ODDZIAŁYWAŃ ZAPOBIEGAWCZYCH

I. Działania profilaktyczno-edukacyjne wśród uczniów

Uczniowie uczestniczą w zajęciach poświęconym różnym aspektom przeciwdziałania przemocy, profilaktyki uzależnień oraz promocji zdrowia. Zajęcia mają charakter warsztatowy. Klasa współpracuje ze sobą, kierowana przez prowadzących nabywa stopniowo nowe umiejętności. Działaniami profilaktyczno-edukacyjnymi mogą być także prelekcje, pogadanki, projekcje filmowe, udział uczniów w konkursach dotyczących tej tematyki.

II. Działania profilaktyczne wśród rodziców

Ważnym elementem w przeciwdziałaniu przemocy w szkole jest włączenie w działania profilaktyczne rodziców. Celem pracy z rodzicami jest stworzenie klimatu do otwartego mówienia o różnych postaciach przemocy i przerwanie narastającego poczucia bezsilności wobec agresji, jak też zmiana świadomości rodziców dotycząca lepszego rozumienia potrzeb dzieci i młodzieży poprzez:

- włączanie rodziców we wspólne działania z dziećmi na rzecz szkoły (festyn rodzinny, wycieczki, przedstawienia i inne imprezy klasowe)
- indywidualne rozmowy wychowawcy, pedagoga i psychologa szkolnego z rodzicami w celu przekazania wskazówek postępowania z dzieckiem oraz wspólnego szukania sposobu radzenia sobie z trudnościami wychowawczymi,
- wskazanie miejsca gdzie można uzyskać pomoc

III. Działania profilaktyczne wśród nauczycieli

Nauczyciele sygnalizują zaistnienie lub narastanie problemu w szkole i potrzebę podjęcia konkretnych działań ograniczających niepożądane zjawisko.

Celem współpracy nauczycieli jest wyposażenie ich w umiejętności rozpoznawania problemu i odpowiedniego reagowania na niewłaściwe sytuacje w szkole. Praca z nauczycielami obejmuje:

- szkoleniowe spotkania dla Rady Pedagogicznej
- pomoc w opracowaniu materiałów dydaktycznych do wykorzystania przez nauczyciela na lekcji wychowawczej
- spotkania zespołu nauczycieli uczących w danej klasie

-indywidualne konsultacje wychowawców z pedagogiem i psychologiem szkolnym.

STRATEGIE PROFILAKTYCZNE

I. Strategie informacyjne:

Cel- dostarczenie adekwatnych informacji, odpowiednich dla wieku rozwoju dziecka, na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru

Przekonanie- dzieci i młodzież zachowują się agresywnie, sięgają po substancje odurzające ponieważ mało wiedzą o mechanizmach i skutkach takich zachowań

Założenie – dostarczenie informacji spowoduje zmianę postaw, a w rezultacie zmianę zachowań

II. Strategie edukacyjne:

Cel – pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych

Przekonanie – dzieci i młodzież nawet dysponująca pewną wiedzą podejmują zachowania agresywne z braku wielu umiejętności niezbędnych w życiu społecznym.

Założenie - rozwój w/w umiejętności umożliwi zaspokojenie najważniejszych potrzeb w sposób akceptowany społecznie.

III. Strategie alternatywne

Cel – pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb oraz satysfakcji poprzez zaangażowanie się w działalność pozytywną (artystyczną, sportową, społeczną)

Przekonanie – brak wiedzy, że te same cele można osiągnąć różnymi drogami i nie muszą to być drogi niebezpieczne

Założenie – wiele dzieci nie ma możliwości realizowania swojej potrzeby aktywności, podniesienia samooceny poprzez osiągnięcie sukcesów, rozwój zainteresowań.

IV. Strategie interwencyjne

Cel- ukazywanie możliwości pomocy specjalistycznej.

Metody – interwencja w środowisku rodzinnym, pomoc psychologiczno- pedagogiczna, kontakt z Policją, Kuratorami Sądu Rodzinnego.

Część V – Obszary działań i zadania

Rokrocznie opracowywany jest Plan Profilaktyki, uwzględniający cele i założenia programu, wg następujących obszarów działań z wyszczególnionymi zadaniami. W planie profilaktyki zawarte są również formy realizacji zadań przewidzianych na dany rok szkolny.

- Obszar działania-profilaktyka wychowawcza - zadania *-Zapobieganie przemocy i agresji oraz niedostosowaniu społecznemu i demoralizacji oraz nauka umiejętności życiowych.*

- Obszar działania – bezpieczeństwo uczniów - zadania- *Zapoznanie z zasadami bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach w szkole i poza szkołą.*

- Obszar oddziaływań – zwiększanie szans edukacyjnych – zadania-*Pomoc psychologiczno pedagogiczna dla uczniów zdolnych oraz uczniów mających trudności i wyrównywanie zaniedbań środowiskowych.*
- Obszar oddziaływań – profilaktyka uzależnień i zdrowie psychospołeczne – zadania- *Przeciwdziałanie uzależnieniom: alkohol, nikotyna, narkotyki, dopalacze oraz edukacja prozdrowotna*

Uwagi o realizacji programu profilaktyki

- Realizatorami programu w szkole są wszyscy pracownicy wykonujący zadania zgodnie ze swoimi kompetencjami i zajmowanym stanowiskiem.
- Pierwszoplanową rolę w realizacji programu odgrywają wychowawcy, włączając zadania profilaktyczne do swojej pracy wychowawczej z klasą. Wsparcia w tej pracy udzielają im inni nauczyciele oraz psycholog i pedagog szkolny.

Gdynia, dn.12.02.2016 r.

Program opracowała
mgr Izabela Kudelska
psycholog szkolny

Szkolny Program Profilaktyki zatwierdzony został do realizacji uchwałą Rady Pedagogicznej nr 65/02/03/2016 .